

М. Д. Марінашвілі

Л. Р. Коккіна

А. В. Млинчик

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

М. Д. Марінашвілі

Л. Р. Коккіна

А. В. Млинчик

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ**

для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури
(переклад включно), перша – французька

ОДЕСА
2022

УДК 378:81'25(083)

М 26

Рецензенти:

Н. О. Кравченко, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

І. В. Раєвська, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та практики перекладу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

*Рекомендовано до друку Вченою радою
факультету романо-германської філології
ОНУ імені І. І. Мечникова
Протокол № 4 від 19.01.2022 року*

Марінашвілі М. Д., Коккіна Л. Р., Млинчик А. В.

М 26 Методичні рекомендації з організації та проведення перекладацької практики для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька. Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. 31 с.

У методичних рекомендаціях наведено загальні правила організації і проведення перекладацької практики на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька. Визначено мету та завдання практики, наведено порядок її організації, вимоги до складання й оформлення звітної документації, а також критерії оцінювання результатів перекладацької практики. У додатках подано зразки оформлення звітної документації.

Для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра.

УДК 378:81'25(083)

© Марінашвілі М. Д., Коккіна Л. Р., Млинчик А. В., 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ.....	7
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ.....	9
2.1. Обов'язки керівника перекладацької практики	10
2.2. Права та обов'язки здобувача вищої освіти	10
РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ	11
3.1. Етапи перекладацької практики.....	11
3.2. Завдання та порядок їх виконання.....	12
3.3. Звітна документація	13
РОЗДІЛ 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	14
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	17
Додаток А. Зразок оформлення титульного аркушу звіту з перекладацької практики	19
Додаток Б. Зразок оформлення виконаних перекладів.....	20
Додаток В. Зразок Відгуку керівника практики.....	21
Додаток Г. Короткий словник перекладацьких термінів.....	22

ВСТУП

Згідно з робочим навчальним планом та Освітньо-професійною програмою, навчальна дисципліна «Перекладацька практика» є обов'язковою компонентою в системі підготовки бакалаврів філології зі спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька.

Організація і проведення перекладацької практики регламентовані такими документами: «Законом про вищу освіту», Державним стандартом вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; Освітньо-професійною програмою; «Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова»; Навчальним планом підготовки бакалаврів; Програмою перекладацької практики для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.055 Романські мови і літератури (переклад включно), перша – французька.

Предметом перекладацької практики є письмовий переклад з французької мови українською текстів, що належать до різних функціональних стилів (художніх прозових, наукових лінгвістичних та публіцистичних текстів).

Перекладацька практика покликана закріпити набуті на лекційних, практичних заняттях, а також під час самостійної підготовки знання з дисциплін «Основна іноземна мова (французька)», «Вступ до перекладознавства», «Переклад ділового, художнього, публіцистичного мовлення»; сформувати у здобувачів вищої освіти систему знань про основні принципи перекладацької діяльності. Здобувачі вищої освіти ступеня бакалавра проходять перекладацьку практику у 8-му семестрі, здійснюючи перекладацьку діяльність у формі письмового перекладу текстів, що належать до різних функціональних стилів та жанрів. Практика триває протягом двох тижнів без відриву від навчальних занять і завершується підготовкою документації та звітом про проходження практики.

На перекладацьку практику відводиться 90 годин самостійної роботи (3

кредити ЄКТС). Формою підсумкового контролю є диференційований залік.

У методичних рекомендаціях з організації і проведення перекладацької практики висвітлено основні принципи організації та проведення перекладацької практики студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, обов'язки здобувачів та керівників практики, етапи та послідовність виконання завдань практики; викладено основні критерії оцінювання перекладацької практики з урахуванням якості перекладу і підготовки звітної документації.

Методичні рекомендації супроводжуються додатками, які містять зразки оформлення перекладів, звіту і відгуку керівника практики, а також короткий словник перекладацьких термінів.

РОЗДІЛ 1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Перекладацька практика є обов'язковою компонентою програми професійної підготовки бакалавра спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька. Перекладацька практика є однією з форм організації навчального процесу, яка спрямована на набуття здобувачами вищої освіти ступеня бакалавра умінь та навичок перекладацької діяльності і дозволяє поєднати теоретичну підготовку студентів з їхньою практичною перекладацькою діяльністю.

Метою навчальної дисципліни «Перекладацька практика» є: застосування у практичній діяльності знань з теорії та практики перекладу, усвідомлення професійної значущості цих знань, виховання потреби постійного удосконалення професійних знань, навичок та умінь перекладацької майстерності; оволодіння сучасними формами, засобами, технологіями перекладацької діяльності при роботі з різними типами текстів; розвиток творчої ініціативи, реалізація особистісного творчого потенціалу.

Перед здобувачами вищої освіти під час перекладацької практики визначені такі **завдання**:

- вдосконалити навички активного володіння всіма засобами мови оригіналу та перекладу;
- розвинути у здобувачів вищої освіти практичних вмінь і навичок письмового перекладу текстів різних функціональних стилів та жанрів;
- закріпити навички вірного розуміння суті повідомлюваного за рахунок виконання доперекладацького аналізу;
- набути вмінь та навичок адекватного відтворення оригіналу, тобто створення такого перекладу, який здатний служити заміном тексту оригіналу;
- розвинути навички подолання діалектичних суперечностей між адекватним та повним відтворенням оригіналу і неприпустимістю порушення норм мови перекладу.

Перекладацька практика спрямована на формування елементів таких **компетентностей**:

а) загальних: здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність бути критичним і самокритичним; уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; приймати обґрунтовані рішення в професійній діяльності; здатність спілкуватися іноземними мовами; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для вирішення завдань у практичних ситуаціях.

б) спеціальних: здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії французької мови; здатність аналізувати соціальні різновиди французької мови; здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати французьку мову в усній та письмовій формі у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя; здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів, інтерпретації та усного і письмового фахового перекладу з французької мови українською; здатність вільно і усвідомлено оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань; усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів французькою мовою; здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий, спеціальний філологічний та перекладознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.

У результаті проходження перекладацької практики здобувач вищої освіти повинен вміти: використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності; знати норми літературної української та французької мов та вміти їх застосовувати у практичній діяльності; використовувати французьку мову у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування, для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя; мати навички управління комплексними діями або проєктами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі романської філології та перекладу та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Базою перекладацької практики є факультет романо-германської філології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, кафедра французької філології. Здобувачі вищої освіти ступеня бакалавра проходять перекладацьку практику у 8-му семестрі. Тривалість практики – 2 тижні.

Безпосереднє навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечує кафедра. Керівниками практики є досвідчені викладачі кафедри.

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення перекладацької практики, є:

- призначення керівників практики;
- складання тематики індивідуальних завдань;
- підготовка форм звітної документації за результатами проведення практики.

Основним організаційно-методичним документом, що регламентує діяльність студентів і керівників практики, є робоча програма практики.

Кафедра французької філології, яка забезпечує безпосереднє керівництво перекладацькою практикою здобувачів вищої освіти, здійснює такі заходи:

- розробляє програму практики і при необхідності доопрацьовує її, але не рідше, ніж один раз на три роки;
- здійснює розподіл студентів за керівниками;
- організовує проведення настановчих зборів студентів з питань перекладацької практики за участю керівників практики;
- здійснює загальне керівництво і контроль за проходженням практики;
- повідомляє здобувачів вищої освіти про систему звітності з перекладацької практики;
- обговорює підсумки та аналізує виконання програми перекладацької практики на засіданні кафедри.

2.1. Обов'язки керівника перекладацької практики

Керівник перекладацької практики:

- бере участь у настановчому інструктажі здобувачів вищої освіти (перед початком практики) і є присутнім під час захисту звіту здобувачів вищої освіти про проходження практики на засіданні кафедри;
- здійснює контроль за виконанням здобувачем вищої освіти програми перекладацької практики та термінами її проведення;
- надає практикантам допомогу у разі виникнення проблем на етапах доперекладацького аналізу, безпосередньо перекладу;
- перевіряє переклад у повному обсязі, висловлює зауваження і оцінює перекладацьку практику на основі звітної документації;
- перевіряє наявність, правильність оформлення та якість складання звітної документації, ставить оцінку за кожен складову звітних матеріалів;
- готує відгук про проходження здобувачем практики, ставить загальну оцінку за перекладацьку практику.
- на засіданнях кафедри доповідає про стан проходження, а також про підсумки перекладацької практики.

2.2. Права та обов'язки здобувача вищої освіти

Здобувач вищої освіти при проходженні перекладацької практики має **право:**

- консультуватися з керівниками практики з усіх питань проходження перекладацької практики.
- користуватися ресурсами, обладнанням та документацією кафедри, які необхідні для забезпечення якісної виробничої діяльності здобувача-практиканта.
- отримати повну інформацію стосовно етапності звітування, форми звітності, терміну подачі звітної документації та критеріїв оцінювання практики.
- вносити пропозиції щодо вдосконалення організації та проведення перекладацької практики.

Здобувачі вищої освіти при проходженні перекладацької практики **зобов'язані:**

- до початку практики одержати від керівника практики індивідуальне завдання та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- дотримуватися графіку проходження практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік з перекладацької практики.

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

3.1. Етапи перекладацької практики

Перекладацька практика здійснюється у вигляді письмового перекладу художнього, публіцистичного, наукового тексту з лінгвістичної проблематики та їх доперекладацького аналізу. Протягом перекладацької практики здобувачі самостійно виконують письмові переклади текстів з основної іноземної (французької) державною мовою, використовуючи різноманітні інформаційні джерела (друковані та електронні словники, енциклопедії, ресурси мережі Інтернет) та програми автоматизованого перекладу.

Процедура проходження практики складається з таких етапів (види роботи на кожному етапі практики наведено у таблиці 3.1):

- підготовчий етап;
- виконання доперекладацького аналізу тексту;
- переклад текстів і складання вокабуляру (Vocabulaire) до кожного тексту;
- підготовка звіту про проходження практики;
- захист звіту.

Таблиця 3.1

Етапи перекладацької практики

№ з/п	Етапи практики	Види роботи під час практики
1.	Підготовчий етап	Участь у настановчому інструктажі, ознайомлення з програмою практики та необхідними навчально-методичними матеріалами. Розподіл індивідуальних завдань.
2.	Доперекладацький аналіз тексту	Визначення типу, жанру, тематики, функціонально-стилістичних характеристик тексту і т.д. (детальніше див. 3.1)
3.	Переклад тексту	Виконання письмового перекладу текстів і укладання вокабуляру до кожного тексту.
4.	Постперекладацький аналіз	Здійснити редагування перекладених текстів
5.	Завершальний етап	Оформлення письмового звіту. Захист результатів практики на засіданні кафедри

3.2. Завдання та порядок їх виконання

I. Доперекладацький аналіз

Завдання 1. Описати текст оригіналу, надати інформацію щодо джерела тексту, його автора, соціально-культурних характеристик тексту та його мети.

Завдання 2. Визначити жанр, тематику та функціонально-стилістичну характеристику тексту та відповідну перекладацьку стратегію для подолання перекладацьких труднощів.

Завдання 3. Визначити тип тексту, залежно від домінуючого типу інформації (когнітивної, емоційної, оперативної, змішаної) та цілі (дескриптивний, аргументативний, спонукальний, наративний).

Завдання 4. Визначити формальні характеристики текстів оригіналу:

- Формальна структура тексту. Внутрішні заголовки та їх функції. Загальна логіка будови тексту
- Засоби творення когезії (формальної зв'язності) тексту

Завдання 5. Визначити мовні особливості тексту оригіналу:

- Фонологічні особливості тексту
- Морфологічні та синтаксичні особливості тексту
- Лексичні особливості тексту (терміни, реалії, неологізми)

II. Переклад тексту і редагування перекладу

Завдання 6. Здійснити письмовий переклад тексту.

Завдання 7. Виконати постперекладацький аналіз (редагування перекладів).

Завдання 8. Скласти вокабуляр до кожного тексту.

При перевірці завдання оцінюється вміння:

- здійснювати доперекладацький аналіз письмового тексту;
 - виконувати переклад із дотриманням граматичних, синтаксичних, стилістичних норм мови перекладу;
 - використовувати перекладацькі трансформації, необхідні для якісного перекладу;
 - критично оцінювати здійснений переклад, з метою самовдосконалення.
- Критерії оцінювання детально описано у розділі 4.

3.3. Звітна документація

За результатами практики на кафедрі подаються звіт (зразок оформлення титульного аркушу наведено у **Додатку А**), який містить:

1. Оригінал та письмовий переклад художнього тексту (0,3 авт. арк.).
2. Оригінал та письмовий переклад суспільно-публіцистичного тексту (0,1 авт. арк.).
3. Оригінал та письмовий переклад наукового тексту (0,1 авт. арк.).
4. Надрукований доперекладацький аналіз, що передує кожному з текстів, які перекладалися.
5. Надрукований вокабуляр до кожного тексту.
6. Список використаних словників, електронних ресурсів, програм автоматизованого перекладу і т.д.

Технічні вимоги до оформлення тексту:

- шрифт – Times New Roman;
- кегль – 14;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- абзац – 1,25 см;
- береги: ліворуч, угорі, знизу – 2 см, праворуч – 1 см;
- обов'язкове розрізнення знаків дефіс (-) та тире (–);
- використання лапок формату «»;
- список використаних лексикографічних та інших джерел оформлюється за ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Переклади слід оформити у вигляді таблиці (без виділення рамок таблиці), навівши текст оригіналу у лівому стовпчику, а переклад – у правому (зразок оформлення наведено у **Додатку Б**):

Оригінал

Переклад

До звіту додається відгук керівника практики (зразок відгуку див. в **Додатку В**).

На засіданні кафедри проводиться захист та обговорення звіту практиканта. При захисті оцінюється: здатність відповідати на запитання та зауваження; оформлення виконаних завдань згідно вимог. Крім того, заслуховується відгук керівника практики, і за сукупністю всіх факторів виставляється оцінка з перекладацької практики.

РОЗДІЛ 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При оцінюванні перекладацької практики враховується якість перекладів, здійснених здобувачами вищої освіти, повнота доперекладацького аналізу, якість оформлення, дотримання термінів подання звітної документації.

Переклади здобувачів вищої освіти оцінюються згідно з основними вимогами до виконання письмового перекладу. Основні критерії оцінки якості виконання перекладів є такими:

1) адекватність передачі фактичної інформації – перевіряється, чи правильно перекладач зрозумів зміст вихідного тексту і наскільки коректно цей зміст відтворено у тексті перекладу;

2) дотримання перекладачем відповідного стилю – у тексті перекладу стильові особливості та загальний тон викладення повинен відповідати особливостям цього стилю у тексті оригіналу;

3) адекватність перекладу на прагматичному рівні – оцінюється наявність та доцільність використання різних видів прагматичної адаптації тексту;

4) лексична та граматична правильність тексту перекладу – враховуються лексичні та граматичні помилки, зроблені у тексті перекладу.

Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
1	2	3	4
90–100	A	відмінно	Переклад подано у докінченому та відредагованому вигляді. Здійснений переклад: повністю відтворює денотативні, конотативні, прагматичні та стилістичні аспекти першотвору. Здобувач вищої освіти здійснив доперекладацький аналіз в повному обсязі і здатний критично аналізувати переклад в аспекті вдосконалення навичок перекладу. Вокабуляр є повним. Звітна документація подана у встановлені терміни.

1	2	3	4
85–89	B	добре	Переклад подано у докінченому та відредагованому вигляді. Здійснений переклад: повністю відтворює денотативні, конотативні, прагматичні аспекти першотвору, проте містить незначні мовні огріхи і порушує стилістичний реєстр тексту оригіналу. Здобувач вищої освіти вміє здійснювати доперекладацький аналіз і здатний критично аналізувати переклад в аспекті вдосконалення навичок перекладу. Звітна документація подана у встановлені терміни. Вокабуляр є повним. Порушені терміни подачі звітної документації.
75–84	C	добре	Переклад подано у докінченому та відредагованому вигляді. Здійснений переклад: повністю відтворює денотативні, конотативні, прагматичні аспекти першотвору, проте містить мовні огріхи і порушує стилістичний реєстр тексту оригіналу. Здобувач вищої освіти в цілому вміє здійснювати доперекладацький аналіз і здатний критично аналізувати переклад в аспекті вдосконалення навичок перекладу. Вокабуляр є достатньо повним. Порушені терміни подачі звітної документації.
70–74	D	задовільно	Здійснений переклад відтворює денотативні та конотативні аспекти першотвору, проте не відтворює стилістичні та прагматичні аспекти; містить значні мовні огріхи. Доперекладацький аналіз здійснено не в повному обсязі. Здобувач вищої освіти в цілому здатний критично аналізувати переклад в аспекті вдосконалення навичок перекладу. Вокабуляр є достатньо повним. Звітна документація подана з порушенням встановлених термінів.

1	2	3	4
60–69	Е	задовільно	Здійснений переклад відтворює денотативний аспект першотвору, проте не відтворює конотативні, прагматичні та стилістичні аспекти; містить значні мовні огріхи. Доперекладацький аналіз здійснено не в повному обсязі. Здобувач вищої освіти не здатний критично аналізувати переклад в аспекті вдосконалення навичок перекладу. Вокабуляр є достатньо повним. Звітна документація подана з порушенням встановлених термінів.
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Здійснений переклад не в повному обсязі відтворює денотативні, конотативні, прагматичні та стилістичні аспекти першотвору, містить значні мовні огріхи. Доперекладацький аналіз здійснено не в повному обсязі. Здобувач вищої освіти не здатний критично аналізувати переклад в аспекті вдосконалення навичок перекладу. Вокабуляр не є повним. Звітна документація подана з порушенням встановлених термінів.
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здійснений переклад не відтворює денотативні, конотативні, прагматичні та стилістичні аспекти першотвору, містить значні мовні огріхи. Доперекладацький аналіз не здійснено. Вокабуляр не є повним. Звітна документація подана з порушенням встановлених термінів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Гудманян А. Г., Сітко А. В., Єнчева Г. Г. Основи перекладознавства: навч. посіб. для студентів спец. 035 «Філологія» Вінниця : Нова Книга, 2020. 351 с.
2. Максимов С. Є. Перекладацький аналіз тексту у світлі дискурс-аналізу. *Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ. Серія Філологія. Педагогіка. Психологія.* 2017. Вип. 34. С. 124–127.
3. Чередниченко О.І. Переклад – Культура – Ідентичність. Київ: Видавець Заславський О.Ю., 2017. 224 с.
4. Чередниченко О.І., Коваль Я.Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова. Київ: Либідь, 1995. 320 с. (французькою. мовою)

Додаткова

1. Брандес М. П., Провоторов В. И. Предпереводческий анализ текста. Москва: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2003. 224 с.
2. Гак В.Г., Григорьев Б.Б. Теория и практика перевода. Французский язык. Москва: Изд-во ЛКИ, 2008. 464 с.
3. Комиссаров В.Н. Теория перевода (Лингвистические аспекты). Москва: Высш. шк., 1990. 253 с.
4. Корунець І.В. Вступ до перекладознавства. Вінниця: Нова Книга, 2008. 512 с.
5. Литвин І.М. Перекладознавство: науковий посібник. Черкаси: Видавництво Ю. А. Чабаненко, 2013. 288 с.
6. Максименко О.В. Прецедентні феномени в перекладі: навч. посібник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 168 с.
7. Чередниченко О.І. Про мову і переклад. Київ: Либідь, 2007. 248 с.
8. Швейцер А.Д. Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. Москва: Наука, 1988. 215 с.

Нормативні документи

1. Закон України «Про вищу освіту» (від 01.07.2014 № 1556-VII). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Освітньо-професійна програма «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька». URL: http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/edu-programm/rgf/opp_bach_romanski_movy_ta_literatury_france.pdf

3. Положення про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (оновлена редакція). Затверджено рішенням Вченої ради ОНУ імені І.І. Мечникова 23 жовтня 2020 р., протокол № 3. URL: http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozennya-praktika/polozennya_praktika2020.pdf
4. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi3m8WL-Ij1AhVP_7sIHQaRBw4QFnoECAkQAQ&url=https%3A%2F%2Fmon.gov.ua%2Fstorage%2Fapp%2Fmedia%2Fvishcha-osvita%2Fzatverdzeni%2520standarty%2F2021%2F07%2F28%2F035-Filolohiya-bakalavr.28.07-1.pdf&usg=AOvVaw036sJvdvD8KQWYEYAsxxtI

Інформаційні ресурси

1. <https://dictionnaire.lerobert.com>
2. <https://www.lefigaro.fr>
3. <https://www.larousse.fr>
4. <http://sum.in.ua/>
5. <https://webtran.com.ua/francuzko-ukrajinsky-perekladac/>

Зразок оформлення титульного аркушу звіту з перекладацької практики

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

ЗВІТ
ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Здобувача вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет романо-германської філології

Кафедра французької філології

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно): перша
– французька

Курс 4-й, група _____

Одеса 20__

Зразок оформлення виконаних перекладів

Переклад публіцистичного тексту

Cinéma: Des négociations sont désormais possibles sur une sortie concertée des films en salle

L'Autorité de la concurrence donne, sous conditions, son feu vert à une concertation temporaire des distributeurs afin d'écluser une marée de 400 longs-métrages.

«Une première hypothèque est levée», affirme Isabelle de Silva, présidente de l'Autorité de la concurrence, pour éviter les méfaits du pire embouteillage de films qu'on ait jamais connu, qui se profile à la réouverture des salles. Vendredi 16 avril, le gendarme de la concurrence a rendu un avis favorable, mais sous conditions, «sur un projet de concertation des distributeurs de films portant sur un calendrier de sortie» des longs-métrages dès que les cinémas pourront à nouveau accueillir du public. «Les discussions pour ce projet d'accord – qui n'existe pas encore – vont pouvoir démarrer entre les professionnels du cinéma», explique Mme de Silva.

...

Кіно: відтепер можливі переговори з приводу координованого виходу фільмів у кінозалах

Орган з питань конкуренції дає дозвіл на тимчасове партнерство кінопрокатників на певних умовах, з метою зупинення напливу 400 повнометражних фільмів.

Ізабель де Сільва, голова Органу з питань конкуренції, стверджує: «Першу перешкоду усунуто», аби уникнути згубних наслідків найгіршої, небаченої досі затримки фільмів, котра стає все помітнішою при відновленні роботи кінозалів. У п'ятницю, 16 квітня, орган контролю за економічною конкуренцією надав позитивний висновок, хоча й на певних умовах, «стосовно проєкту взаємодії кінопрокатників за календарним планом виходу» повнометражних фільмів, як тільки кінотеатри знову зможуть приймати глядачів. «Переговори з приводу проєкту домовленості, якого ще не існує, зможуть розгорнутись між спеціалістами сфери кіно», – пояснює пані де Сільва.

...

Зразок Відгуку керівника практики

ВІДГУК

керівника практики про проходження перекладацької практики студента(ки) 4 курсу, групи _____ спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

(Прізвище, ім'я, по батькові)

Програма перекладацької практики виконана в повному / неповному обсязі.

Календарний графік проходження практики не порушувався / порушувався.

Звіт документи з перекладацької практики оформлені належним / неналежним чином, із значними / незначними зауваженнями і своєчасно / несвоєчасно представлені на кафедру французької філології.

На підставі наданого звіту з практики студенту(ці) _____ перекладацьку практику рекомендую зарахувати / не зараховувати.

Рекомендована оцінка: _____
(за національною шкалою) (кількість балів) (оцінка ECTS)

Керівник практики _____
(підпис) (ПІБ)

« _____ » _____ 20 ____ р.

Короткий словник перекладацьких термінів

Скорочення

ВМ – вихідна мова

МП – мова перекладу

Адаптивне транскодування – вид мовного посередництва, при якому зміст оригіналу передається в перетвореній формі, що забезпечує заданий обсяг і характер переданої інформації.

Адаптований переклад – вид адаптивного транскодування, при якому в процесі перекладу здійснюється спрощення структури й змісту оригіналу з метою зробити текст перекладу доступним для рецепторів, що не володіють знаннями, які потрібні для повноцінного розуміння повідомлення, що міститься в оригіналі.

Адекватний переклад – переклад, що забезпечує прагматичні завдання перекладацького акту на максимально можливому для досягнення цієї мети рівні еквівалентності, не допускаючи порушення норм і узусу МП, дотримуючись жанрово-стильових вимог до текстів даного типу й відповідності конвенціональній нормі перекладу. У нестрогому вживанні адекватний переклад – це «правильний» переклад (В.Н. Комісаров).

Анотаційний переклад – переклад, у якому відбиваються лише головна тема, предмет і призначення тексту, що перекладається.

Антонімічний переклад – лексико-граматична трансформація, при якій відбувається заміна стверджувальної форми в оригіналі на заперечну форму в перекладі або, навпаки, заперечної на стверджувальну, що супроводжується заміною лексичної одиниці ВМ на одиницю МП із протилежним значенням.

Аспектний переклад – переклад лише частини тексту відповідно до якої-небудь заданої ознаки відбору (аспекту).

Безеквівалентна лексика – 1) лексичні одиниці ВМ, що не мають регулярних (словникових) відповідностей у МП (В.Н. Комісаров); 2) слова вихідного тексту на позначення національних реалій, тобто понять, предметів, явищ, які не мають відповідників в мові перекладу (Р. К. Міньяр-Белоручев).

Безеквівалентні граматичні одиниці – граматичні форми й структури ВМ, що не мають однотипних відповідностей у МП.

Бінарний переклад – переклад з однієї природної мови на іншу.

Буквальний переклад – переклад, що відтворює комунікативно-нерелевантні елементи оригіналу, у результаті чого або порушуються норми й узус МП, або виявляється непереданим дійсний зміст оригіналу.

Вихідна мова (ВМ) – мова оригіналу, мова, з якої здійснюється переклад.

Вільний переклад – 1) переклад, що відтворює основну інформацію оригіналу з можливими відхиленнями – додаванням, пропусками й ін.; здійснюється на рівні тексту, тому для нього виявляються нерелевантними категорії еквівалентності мовних одиниць; 2) переклад ключової інформації без врахування формальних та семантичних компонентів вихідного тексту

Внутрішньомовний переклад – тлумачення словесних знаків за допомогою знаків тієї ж мови.

Вузький контекст (мікроконтекст) – лінгвістичний контекст у межах одного словосполучення або речення.

Генералізація – лексико-семантична заміна одиниці ВМ, що має більш вузьке значення, одиницею МП з ширшим значенням.

Граматична заміна – граматична трансформація, при якій граматична одиниця в оригіналі перетворюється в одиницю МП з іншим граматичним значенням.

Граматична трансформація – один з прийомів перекладу, який полягає у зміні структури речення або словосполучення при збереженні семантичної інформації.

Дезіративно-адекватний переклад – переклад, який повно й правильно відповідає інформаційному запиту споживача й не обов'язково передає повний смисловий зміст і провідну комунікативну функцію оригіналу.

Джерело (інформації) – творець (автор) тексту оригіналу, відправник повідомлення.

Діахронічний переклад – переклад на сучасну мову історичного тексту, написаного мовою попередньої епохи.

Еквівалентність перекладу – спільність змісту (сміслова близькість) оригіналу й перекладу.

Еквівалентний переклад – переклад, що відтворює зміст оригіналу на одному з рівнів еквівалентності.

Експериментальний переклад – переклад, виконаний з дослідницькою метою.

Експлікація (описовий переклад) – лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця ВМ заміняється словосполученням, що експлікує її значення, тобто дає більш-менш повне пояснення цього значення в МП.

Еталонний переклад – зразковий переклад, що використовується для порівняння із перекладом, що кваліфікується.

Етап перекладацького процесу – частина перекладацького процесу, що характеризується діями перекладача певного типу.

Жанрово-стильова класифікація перекладів – поділ перекладів залежно від жанрово-стилістичних особливостей оригіналу на художній переклад і інформативний переклад і функціональні підвиди перекладу.

Жанрово-стильова норма перекладу – вимоги, яким повинен відповідати

переклад, залежно від належності оригіналу до певного функціонального стилю.

Завірений переклад – переклад, відповідність якого оригіналу підтверджується юридично.

Загальна теорія перекладу – розділ лінгвістичної теорії перекладу, що вивчає найбільш загальні лінгвістичні закономірності перекладу, незалежно від особливостей конкретної пари мов, що беруть участь у процесі перекладу, способу здійснення цього процесу та індивідуальних особливостей конкретного акту перекладу.

Зворотний переклад – експериментальний або навчальний переклад тексту, що вже перекладений, на вихідну мову.

Змішаний переклад – переклад із використанням значної частки традиційної (або машинної) переробки тексту.

Інваріант – в перекладі інваріантом називають те, що повинно залишатися незмінним в результаті перекладу, а саме: повідомлення, що розуміється як інформація, призначена для передачі.

Інтерпретація – вид перекладу, заснований на звертанні до позамовної діяльності, на відміну від власне перекладу, який здійснюється за заданими правилами переходу від засобів вираження, що належать до однієї мовної системи, до засобів вираження, що належать до іншої мовної системи.

Інформативний переклад – переклад оригіналів, що не належать до художньої літератури (суспільно-політичних, науково-технічних, офіційно-ділових та ін.), тобто текстів, основна функція яких полягає в повідомленні якихось відомостей, а не в художньо-естетичному впливі на рецептора.

Історичний переклад – переклад на сучасну мову історичного тексту, написаного мовою попередньої епохи.

Калькування – спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфем або слів (у випадку сталих словосполучень) – їх лексичними відповідностями в МП.

Комунікативна рівноцінність – здатність тексту бути повноправною заміною (у функціональному, змістовному та структурному планах) іншого тексту. Комунікативно рівноцінні тексти є формами існування того ж самого повідомлення і поєднуються воедино (ототожнюються) у процесі комунікації.

Компенсація – спосіб перекладу, при якому елементи змісту, втрачені при перекладі одиниці ВМ в оригіналі, передаються в тексті перекладу яким-небудь іншим засобом, причому необов'язково в тому ж самому місці тексту, що й в оригіналі.

Конвенціональна норма перекладу – вимоги, яким повинен відповідати переклад у зв'язку із загальноприйнятими в даний період поглядами на роль і

завдання перекладацької діяльності.

Конкретизація – лексико-семантична заміна одиниці ВМ, що має ширше значення, одиницею МП з вузькішим значенням.

Лексико-семантична заміна – спосіб перекладу лексичних одиниць оригіналу шляхом використання в перекладі одиниць ВМ, значення яких не збігаються зі значеннями вихідних одиниць, але можуть бути виведені з них за допомогою логічних перетворень певного типу.

Лексичний контекст – сукупність лексичних одиниць, в оточенні яких використовується дана одиниця тексту.

Лінгвістика перекладу або **лінгвістичне перекладознавство** – розділ мовознавства, що вивчає переклад як лінгвістичне явище.

Лінгвістична теорія перекладу – теоретична частина лінгвістики перекладу.

Лінгвістичний контекст – мовне оточення, в якому вживається дана одиниця мови в тексті.

Літературне перекладознавство – розділ літературознавства, що вивчає переклад як вид літературної творчості.

Машинний (автоматичний) переклад – переклад, що виконано або виконується комп'ютером.

Міжмовний переклад – перетворення повідомлення, вираженого засобами якої-небудь однієї знакової системи, у повідомлення, виражене засобами іншої знакової системи.

Множинна (варіантна) відповідність – один з регулярних способів перекладу даної одиниці ВМ, що частково відтворює в МП її значення.

Мова перекладу (МП) – мова, якою здійснюється переклад.

Мовне посередництво – перетворення в процесі міжмовної комунікації вихідного повідомлення в таку мовну форму, що може бути сприйнята рецептором, що не володіє ВМ.

Модель перекладу – умовний опис низки розумових операцій, виконуючи які, можна здійснити процес перекладу всього оригіналу або деякої його частини.

Модуляція (смісловий розвиток) – лексико-семантична заміна слова або словосполучення ВМ одиницею МП, значення якої є логічним наслідком значення вихідної одиниці.

Наближений переклад – використання в перекладі граматичної одиниці МП, що у даному контексті частково відповідає безеквівалентній граматичній одиниці ВМ.

Навчальний переклад – переклад, що використовується у навчальному процесі для підготовки перекладачів або як один із прийомів навчання іноземної мови.

Неповний переклад – переклад, що передає змістовий зміст оригіналу із

пропусками й скороченнями.

Норма перекладу – сукупність вимог, яким повинен відповідати переклад.

Норма еквівалентності перекладу – вимога максимально можливої смислової близькості перекладу до оригіналу.

Нульовий переклад – відмова від передачі в перекладі значення граматичної одиниці ВМ, внаслідок його надмірності.

Об'єднання речень при перекладі – спосіб перекладу, при якому синтаксична структура в оригіналі перетворюється шляхом об'єднання двох простих речень в одне складне.

Одиниця невідповідності – елемент змісту оригіналу, не відтворений або неадекватно відтворений при перекладі, або елемент змісту тексту перекладу, неправомірно доданий при перекладі.

Одиниця перекладу – 1) мінімальна одиниця тексту оригіналу, що перекладається як єдине ціле, у тому розумінні, що їй можна відшукати відповідність у перекладі, але не можна виявити в перекладі одиниць МП, що відтворюють значення складових частин даної одиниці, якщо такі в неї є; 2) одиниця еквівалентності; 3) одиниця перекладацького процесу.

Одиниця перекладацького процесу – мінімальний відрізок тексту оригіналу, що виступає як окрема «порція» перекладу, у тому розумінні, що перекладач приступає до перекладу кожного такого відрізка після завершення перекладу попереднього відрізка.

Одиниця еквівалентності – мінімальна одиниця змісту оригіналу, що зберігається в перекладі.

Одинична (постійна) відповідність – найбільш стійкий (постійний) спосіб перекладу даної одиниці ВМ, відносно незалежний від контексту.

Однотипна відповідність – граматична відповідність у МП, що має найменування, визначення й граматичне значення, аналогічне одиниці ВМ, що заміщується.

Оказіональна відповідність (контекстуальна заміна) – нерегулярний, винятковий спосіб перекладу одиниці оригіналу, придатний лише для даного контексту.

Окрема теорія перекладу – розділ лінгвістичної теорії перекладу, що вивчає лінгвістичні аспекти перекладу з однієї даної мови на іншу дану мову.

Переклад – вид мовного посередництва, при якому зміст іншомовного тексту оригіналу передається іншою мовою шляхом створення комунікативно рівноцінного тексту цією мовою.

Перекладацька (міжмовна) трансформація – перетворення, за допомогою якого можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу.

Перекладацька відповідність – одиниця МП, що регулярно використовується

для перекладу даної одиниці ВМ.

Перекладознавство – сукупність наукових дисциплін, що вивчають різні аспекти перекладу.

Письмовий переклад – вид перекладу, при якому оригінал і переклад виступають у процесі перекладу у вигляді фіксованих (головним чином, письмових) текстів, до яких перекладач може неодноразово звертатися.

Повний (суцільний) переклад – переклад, що передає смисловий зміст оригіналу без пропусків і скорочень.

Поморфемний переклад – переклад, що виконується на рівні окремих морфем без урахування їх структурних зв'язків.

Порівняльний аналіз перекладу – аналіз форми та змісту тексту перекладу в зіставленні з формою й змістом оригіналу.

Прагматика перекладу (прагматичний аспект перекладу) – вплив на хід і результат перекладацького процесу необхідності відтворити прагматичний потенціал оригіналу і забезпечити бажаний вплив на рецептора перекладу.

Прагматична адаптація перекладу – зміни, внесені в текст перекладу з метою досягти необхідної реакції з боку конкретного рецептора перекладу.

Прагматична норма перекладу – вимога забезпечення прагматичної цінності перекладу.

Прагматична цінність перекладу – ступінь відповідності тексту перекладу тим завданням, для рішення яких був здійснений процес перекладу.

Прагматичний потенціал тексту – здатність тексту впливати на рецептора, викликати в нього інтелектуальну або емоційну реакцію на передане повідомлення.

Прагматично (функціонально) адекватний переклад – переклад, що правильно передає основну (домінуючу) комунікативну функцію оригіналу.

Приєм займенникового повтору – повторне вказування в тексті перекладу на вже згадуваний об'єкт із заміною його імені на відповідний займенник.

Приєм лексичних додавань – використання в перекладі додаткових лексичних одиниць для передавання імпліцитних елементів змісту оригіналу.

Приєм опущення – відмова від передачі в перекладі семантично надлишкових слів, значення яких нерелевантні або легко відновлюються в контексті.

Приєм переміщення лексичних одиниць – використання найближчої відповідності одиниці перекладу ВМ в іншому місці висловлювання в тексті перекладу.

Приєм послівного перекладу – підстановка найближчих відповідностей замість лексичних одиниць оригіналу при збереженні синтаксичних зв'язків між ними як проміжна стадія в процесі пошуку оптимального варіанту

перекладу.

Процес перекладу (власне переклад) – дії перекладача зі створення тексту перекладу.

Психолінгвістична класифікація перекладів – ділення перекладів на види й підвиди за способом (мовною формою) сприйняття оригіналу й створення тексту перекладу.

Рецептор (інформації) – одержувач повідомлення, учасник комунікації, що слухає або читає.

Рівень (тип) еквівалентності – ступінь смислової близькості оригіналу та перекладу, що обумовлена частиною змісту оригіналу, який зберігається при перекладі.

Різнотипна відповідність – граматична відповідність у МП, що не збігається з вихідною одиницею за назвою та визначенням.

Робочий переклад – попередній переклад, еквівалентність якого обмежена лише передачею на рівні способу опису ситуації предметно-логічного змісту оригіналу.

Синтаксичний контекст – синтаксична конструкція, в якій вживається дане слово, словосполучення або підрядне речення.

Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад) – спосіб перекладу, при якому синтаксична структура оригіналу перетворюється в аналогічну структуру МП зі збереженням набору повнозначних слів і порядку їх розташування в оригіналі й перекладі.

Ситуативна модель перекладу – модель перекладу, що представляє процес перекладу як процес опису за допомогою МП тієї ж ситуації, що описана в оригіналі.

Ситуативний (екстралінгвістичний) контекст – обстановка, час і місце, до яких відноситься висловлювання, а також будь-які факти реальної дійсності, знання яких допомагає рецептору правильно інтерпретувати значення мовних одиниць у висловлюванні.

Ситуація – сукупність ідеальних або матеріальних об'єктів і зв'язків між ними, що описуються у змісті висловлювання.

Смислова домінанта – найбільш важлива частина змісту оригіналу, що повинна бути неодмінно збереженою в перекладі, і заради збереження якої можуть бути принесені в жертву інші елементи повідомлення, що перекладається.

Спеціальна теорія перекладу – розділ лінгвістичної теорії перекладу, що вивчає особливості процесу перекладу текстів різного типу і вплив на цей процес мовних форм і умов його здійснення.

Спосіб опису ситуації – частина змісту висловлювання, що вказує на ознаки

ситуації, через які вона відбивається у висловлюванні.

Стилістично адекватний переклад – семантично повний, точний і стилістично еквівалентний переклад, що відповідає функціонально-стилістичним нормам мови перекладу.

Точний переклад – переклад, у якому еквівалентно відтворена лише предметно-логічна частина змісту оригіналу при можливих відхиленнях від жанрово-стильової норми та узуальних правил уживання МП.

Транскрипція – спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її звукової форми за допомогою букв МП.

Транслітерація – спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її графічної форми за допомогою букв МП.

Транспозиція – переклад тексту одного жанру або функціонального стилю в інший жанр або функціональний стиль.

Трансформаційно-семантична модель перекладу – модель перекладу, що представляє процес перекладу як низку перетворень, за допомогою яких перекладач переходить від одиниць ВМ до одиниць МП.

Трансформаційний переклад – переклад з використанням однієї з перекладацьких трансформацій.

Фрагментарний переклад – переклад не цілого тексту, а лише окремого уривка або уривків.

Художній переклад – переклад здобутків художньої літератури, тобто текстів, основна функція яких полягає в художньо-естетичному впливі на читача.

Цільнотекстовий переклад – переклад цілого тексту, без виділення як окремих одиниць перекладу окремих слів, речень або абзаців.

Членування речення – спосіб перекладу, при якому синтаксична структура речення в оригіналі перетворюється у дві або більше предикативні структури в МП.

Чорновий переклад – попередній переклад, еквівалентність якого обмежена лише передачею на рівні вказівки на ситуацію предметно-логічного змісту оригіналу при можливих пропусках і відхиленнях від норми МП.

Широкий контекст (макроконтекст) – лінгвістичний контекст, що виходить за межі речення, у якому вжита дана мовна одиниця.

Для нотаток

Навчальне видання

Марінашвілі Мальвіна Джангізівна

Коккіна Ліліта Рейнісівна

Млинчик Андрій Венедиктович

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ**

*для здобувачів вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури
(переклад включно), перша – французька*

В авторській редакції

Підп. до друку 24.01.2022. Формат 60x84/16.

Ум.-друк. арк. 1,2. Тираж 50. Зам. № 170.

Видавець і виготовлювач

Видавець Букаєв Вадим Вікторович

вул. Пантелеймонівська, 34, м. Одеса, 65012.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02.03.2007 р.

Тел. 0949464393, 0487431393 e-mail: 7431393@gmail.com